

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และสร้างเสริมบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจการและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ ความคิดวิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจ และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้พัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางสังคมและเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่แสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมและวรรณกรรมอันล้ำค่า ภาษาไทยจึงเป็นสมบัติ ของชาติที่ควรแก่การเรียนรู้ เพื่อบุรุษและสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 1) ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของคนในชาติ เพื่อการสื่อสารทำความเข้าใจกัน และใช้ภาษาในการประกอบกิจการงานทั้งส่วนครอบครัว กิจกรรมทางสังคม และประเทศชาติ เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ การบันทึกเรื่องราวจากอดีตถึงปัจจุบันและเป็นวัฒนธรรมของชาติ ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาไทยจึงต้องเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะอย่างถูกต้องเหมาะสม การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้แสวงหาความชื่นชมซาบซึ้งและภูมิใจในภาษาไทย โดยเฉพาะคุณค่าวรรณคดี และภูมิปัญญาทางภาษาของบรรพบุรุษ ที่ได้สร้างสรรค์ไว้อันเป็นส่วนเสริมความงดงามในชีวิต

การอ่านเป็นทักษะการเรียนรู้เรื่องราว ความรู้และประสบการณ์ที่สำคัญ ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าการฟัง ได้มีนักวิชาการและนักเขียน นำเสนอความรู้และข้อมูลข่าวสารและงานสร้างสรรค์ตีพิมพ์ในหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์อื่น ๆ นอกจากนี้แล้วข่าวสารสำคัญ ๆ หลังจากนำเสนอด้วยการพูดหรืออ่านให้ฟังผ่านสื่อต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะตีพิมพ์รักษาไว้เป็นหลักฐานแก่ผู้อ่านในช่วงหลัง ๆ ความสามารถในการอ่าน จึงเป็นส่วนสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในสังคมปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าองค์การระดับนานาชาติ เช่น องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมจากสหประชาชาติ (UNESCO) จะใช้ความสามารถในการอ่านหนังสือของประชากรประเทศต่าง ๆ เป็นดัชนีวัดระดับการพัฒนาของประเทศนั้น ๆ (กรมวิชาการ. 2546 :

85) สอดคล้องกับ จวิตักษณ์ บุญกาญจน (2547: 21) ที่อธิบายว่าการอ่านหนังสือเป็นบ่อเกิดแห่งความรู้ และมีความจำเป็นต่อชีวิตคนในปัจจุบันและโลกปัจจุบันเป็นยุคของสังคมข่าวสาร จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกคนต้องสนใจการอ่าน เพื่อให้สามารถติดตามความเคลื่อนไหว ความก้าวหน้าต่าง ๆ ให้ทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และการอ่านยังเป็นเครื่องมือแสวงหา ความเพลิดเพลิน เป็นการพักผ่อนหย่อนใจอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ กลิ่น สระทองเนียม (2550 : 62) ที่สรุปว่าการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ และการใช้วิธีอ่าน ที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่านทุกคน การรู้จักฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี ซึ่งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางด้วย ดังนั้น การที่นักเรียนจะเป็นผู้อ่านที่ดีจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมให้ อีกทั้งยังต้อง ผสมผสานกับความสนใจของผู้อ่าน เพื่อเป็นแรงจูงใจที่ช่วยให้นักเรียนได้อ่านสม่ำเสมอ เนื่องจากการอ่านเป็นการเรียนรู้ และคนอ่านมากยิ่งรู้มาก นอกจากนี้จะเห็นได้ว่าในสังคมยุค ปัจจุบันมีหนังสือหรือเอกสารไว้เพื่อการอ่านอยู่มากมายดังปรากฏตามห้องสมุดทั่วไป ทั้ง สถาบันการศึกษาและภายในชุมชนทุกแห่งผู้ที่มีประสิทธิภาพในการอ่านสูงจึงได้รับทั้งความรู้ ประสบการณ์ และการบันเทิง เพื่อนำไปใช้เป็นประโยชน์ในชีวิตจึงปรากฏว่าผู้ที่อ่านเก่งและ อ่านมาก มักเป็นผู้ได้เปรียบคนอื่น ๆ และมีชีวิตที่เจริญรุ่งเรือง (วรรณิ โสมประยูร. 2553 : 127-129) ดังนั้นการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทยจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอนต้องให้ความสนใจและจัดการให้มีประสิทธิภาพ โดยการประยุกต์ใช้เทคนิคแบบร่วมกันคิด ซึ่งเป็นกิจกรรม การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือ เนื่องจากเขาว่าปัญญาหรือความฉลาดทางสติปัญญาของนักเรียนแต่ละด้านไม่เหมือนกัน ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จึงต้องมีความหลากหลาย มิใช่มุ่งพัฒนา เพียงเขาว่าปัญญาด้านใดด้านหนึ่งของนักเรียน ความแตกต่างที่หลากหลาย (Diversity) นี้ สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม การสอนจึงควรเน้นให้นักเรียนเคารพในความแตกต่างของแต่ละบุคคล รวมทั้งเห็นคุณค่าและเรียนรู้ที่จะใช้ความแตกต่างแต่ละบุคคลให้เป็น ประโยชน์ต่อส่วนรวม ซึ่งนักเรียนจะเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและอยู่ ร่วมกันอย่างเกื้อกูล สำหรับระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ต้องมีการประเมินหลาย ๆ ด้าน และต้องครอบคลุมความสามารถในการแก้ปัญหาหรือการสร้างสรรค์ผลงาน (ทิสนา แจม มณี. 2551 : 89-90)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูสอนวิชาภาษาไทยในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียน บ้านตาจ้อยหนองสระ อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ปัญหาการสอนวิชาภาษาไทยในปัจจุบัน ไม่บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการที่ได้วางเอาไว้ โดยเฉพาะ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่กำลังจะจบหลักสูตรการศึกษาภาคบังคับ ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเห็นได้จาก ข้อมูลของสำนักทดสอบทางการศึกษา (สทศ.) ปีการศึกษา 2555 ผลการสอบ O-NET วิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั่วประเทศ อยู่ในระดับที่ต่ำมาก และผลสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านตาจ้อยหนองสระ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดร้อยเอ็ด อยู่ในเกณฑ์ต้องปรับปรุงคือคิดเป็นค่าเฉลี่ยได้ 53.60 % เท่านั้น สาเหตุที่เป็นดังนี้ก็เพราะว่านักเรียนขาดทักษะความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ไม่สามารถตีความ แปลความ วิเคราะห์สังเคราะห์สิ่งที่อ่านตลอดจนยังขาดทักษะในการจับความคิดสำคัญของผู้เขียนที่ส่งมายังผู้อ่าน และไม่สามารถบอกจุดประสงค์ของผู้เขียน และประเมินค่าสิ่งที่อ่านได้ จำเป็นอย่างยิ่งที่นักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาและฝึกฝนให้เกิดทักษะอย่างแท้จริง ดังที่เอมอร์ เนียมน้อย (2551 : 10) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่ผู้สอนจะต้องฝึกฝนให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณเป็นอย่างยิ่งเพราะการอ่านอย่างมีวิจารณญาณนับเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จทั้งในด้านการเรียน และด้านการนำไปปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น ตลอดจนมีผลถึงการนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า ดังนั้นครูจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการจัดกระบวนการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนหารูปแบบวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมที่จะเอื้อต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีทักษะด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษารูปแบบและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะการอ่านวิเคราะห์ การใช้วิจารณญาณในการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยซึ่งพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือ (Co-operative Learning) เป็นวิธีสอนรูปแบบหนึ่งที่สามารถนำมาส่งเสริมพัฒนาทักษะทางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : ค) การเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือเป้าหมายในการเรียนรู้ การคิดแบบหลากหลาย การปฏิบัติกิจกรรมที่ซับซ้อนการเน้นคุณธรรม จริยธรรม การสร้างประชาธิปไตยในชั้นเรียน ทักษะทางสังคม การสร้างนิสัยความรับผิดชอบร่วมกันและความร่วมมือภายในกลุ่ม ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือมีหลายรูปแบบ เช่น เทคนิคการเรียนรู้แบบวิธีการติดต่อกภาพ (JIGSAW) เทคนิคการเรียนรู้แบบการแข่งขันเป็นทีม (TGT) เทคนิคการเรียนรู้แบบการประสบความสำเร็จเป็นทีม (STAD) เทคนิคการเรียนรู้

แบบการร่วมมือกันเรียนรู้เป็นกลุ่ม (TAI) เทคนิคการเรียนรู้แบบสืบสวนเป็นกลุ่ม (GI) เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมกันคิด (NHT) เทคนิคการเรียนรู้ที่เน้นการทำงานร่วมกัน (CO-OP CO-OP) (วิมลรัตน์ สุนทร โรจน์. 2554 : 53) ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เลือกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมคิด (Numbered Heads Together : NHT) มาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของ โรงเรียนบ้านตาจ้อยหนองสระ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มร่วมมือ เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมคิด (Numbered Heads Together : NHT) เป็นรูปแบบของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมและพัฒนาความรู้ความสามารถ เป็นกิจกรรมที่จัด โดยการจัดกลุ่มผู้เรียนแบบละความสามารถและเพศเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 4 คน สมาชิกมีความมุ่งมั่นและอุดมการณ์ที่จะทำงานร่วมกันให้สำเร็จ โดยผู้สอนกำหนดประเด็นใหญ่และปัญหาที่สอดคล้องกับประเด็นใหญ่ให้ผู้เรียนศึกษาจากแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่เตรียมไว้ให้ แต่ละกลุ่มวางแผนในการทำงาน การเขียนรายงาน การวางแผนการดำเนินงาน ร่วมกันวิเคราะห์ และประเมินข้อมูล สรุปประเด็นสำคัญของชิ้นงานกลุ่ม วางแผนการนำเสนองานต่อชั้นให้ น่าสนใจพร้อมทั้งแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานกลุ่ม แต่ละกลุ่มนำเสนอหัวข้อที่ให้ศึกษา กลุ่มอื่น ๆ เป็นผู้นำและจดบันทึกประเด็นที่แตกต่าง ๆ เพื่อขยายแนวคิดของตัวเองให้กว้างไกล ผู้สอนทำหน้าที่ประสานงานในระหว่างการนำเสนอ ผู้เรียนทุกคนร่วมกันประเมินและแสดงความคิดเห็นต่องานทุกชิ้น (สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. 2550 : 136-137) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิคร่วมกันคิด (NHT) เหมาะสำหรับ ทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ โดยครูเตรียมประเด็นให้และในแต่ละกลุ่มย่อยนั้นมีสมาชิก ทั้งเรียนเก่ง ปานกลางและเรียนอ่อน และแต่ละคนมีหมายเลขประจำตัว ผู้เรียนอภิปรายในกลุ่มย่อยจนมั่นใจว่าสมาชิกในกลุ่มทุกคนเข้าใจในคำตอบจากนั้นครูถามประเด็นที่กำหนดให้โดย เรียกหมายเลขประจำตัวผู้เรียนคนใดคนหนึ่งในกลุ่มตอบและใช้คำชมเชยกลุ่มที่ตอบคำถาม ได้มากที่สุดผู้เรียนทุกคนตรวจสอบความถูกต้อง และซักถามความเข้าใจข้อคำตอบจนกระจ่าง ชัดเจน (วิมลรัตน์ สุนทร โรจน์. 2554 : 27)

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ในโรงเรียนขยายโอกาส ของโรงเรียนบ้านตาจ้อยหนองสระ พบว่าปัญหาด้านการอ่านของนักเรียนส่วนใหญ่ ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจัยหลายอย่าง ทั้งข้อจำกัดของงบประมาณสื่อที่ไม่ทันสมัย

รวมถึงตัวครู และปัญหาตัวนักเรียนเองที่ไม่สนใจในการอ่าน ไม่เห็นความสำคัญของการอ่าน ขาดแรงจูงใจในการอ่าน อ่านหนังสือไม่ออก อ่านออกแต่ไม่แตกฉาน ไม่สามารถนำเรื่องที่อ่าน ไปแยกแยะ เปรียบเทียบข้อเท็จจริง ข้อคิดเห็น วิเคราะห์ วิจารณ์ อภิปราย สรุปความในเรื่องที่ อ่านได้อย่างมีเหตุมีผล จึงควรวางวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาการอ่าน อย่างมีวิจารณญาณภาษาไทย ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ อื่น ๆ คำนึงผู้วิจัยจึงได้คิดหาวิธีแก้ไขดังกล่าว เพื่อให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางการอ่าน ภาษาไทย อย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้กิจกรรมกลุ่มร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการ อภิปราย ซึ่งเป็นวิธีการที่มุ่งให้ผู้เรียนได้เข้ากลุ่ม มีเด็กเก่ง ปานกลาง อ่อน คละกันจะทำให้ ผู้เรียนได้รับความรู้ความเข้าใจ และได้ปฏิบัติงานร่วมกัน ส่งเสริมทักษะในการอ่านและการ เขียน นักเรียนมีความสุขในการทำกิจกรรมทั้งตามลำพังและกิจกรรมกลุ่ม ฝึกทักษะการทำงาน ร่วมกัน รู้จักแสดงน้ำใจต่อกัน ทำให้เกิดความรักและเกิดเจตคติที่ดีต่อภาษาไทยซึ่งจะช่วย พัฒนาประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำถามการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปราย ระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนเป็นอย่างไร
2. ผลการเปรียบเทียบการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กลุ่ม ร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปราย ระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนเป็น อย่างไร
3. ผลการเปรียบเทียบความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้ กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปราย ระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนกับ เกณฑ์เป็นอย่างไร
4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา และความเชื่อมั่นในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กลุ่ม ร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปรายเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการศึกษา ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปราย
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ระหว่างคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปราย
3. เพื่อศึกษาความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปราย
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปราย

สมมุติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปราย มีความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปราย มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคิดแก้ปัญหา
4. ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเชื่อมั่นในตนเอง

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอปทุมรัตต์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 144 คน จาก 10 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนบ้านตาจ้อยหนองสระ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 จำนวน 10 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปราย

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ

2.2.2 การคิดแก้ปัญหา

2.2.3 ความเชื่อมั่นในตนเอง

3. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

สาระที่ใช้ในการวิจัยผู้วิจัยได้ศึกษาสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเกี่ยวกับการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหาและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปราย ที่จำแนกได้ 6 แผน 6 กิจกรรมการเรียนรู้ รวม 12 ชั่วโมง แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีเนื้อหาดังนี้

1. การอ่านเรื่องสั้น
2. การอ่านบทร้อยกรอง
3. การอ่านบทเพลง
4. การอ่านพระบรมราโชวาท
5. การอ่านข่าว
6. การอ่านโฆษณา

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมการอภิปราย หมายถึง กระบวนการที่ผู้สอนใช้ในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการจัดนักเรียนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประมาณ 4-8 คน และให้นักเรียนในกลุ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูล ความคิดเห็น และประสบการณ์ในประเด็นที่กำหนด และสรุปผลการอภิปรายออกมาเป็นข้อสรุปของกลุ่ม

2. กลุ่มร่วมมือแบบ NHT หมายถึง รูปแบบการสอนที่เน้นการทบทวนหรือตรวจสอบความเข้าใจ โดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ กลุ่มละ 4-5 คน ภายในกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน นักเรียนแต่ละคนจะมีหมายเลขประจำตัว ทุกคนในกลุ่มมีบทบาทและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในกิจกรรมการเรียนรู้โดยการอภิปราย ปรีกษาหาหรือ ชักซ้อมความเข้าใจ ร่วมกันทำผลงาน ผลงานที่ส่งเป็นที่ยอมรับของสมาชิกทุกคนในกลุ่ม ทุกคนในกลุ่มจะได้คะแนนเท่ากัน ครูตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน โดยเรียกให้นักเรียนในกลุ่มตอบตามหมายเลขของแต่ละคนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมประกอบด้วย

2.1 เตรียมประเด็นปัญหาหรือข้อคำถามที่จะให้ผู้เรียนศึกษา

2.2 แบ่งผู้เรียนเป็น 3 กลุ่มกลุ่มละ 4-5 คน ภายในกลุ่มประกอบด้วยนักเรียนเก่ง ปานกลาง อ่อน นักเรียนแต่ละคนจะมีหมายเลขประจำตัว

2.3 ถามคำถามและมอบหมายงานให้ทำ

2.4 ให้นักเรียนอภิปรายในกลุ่มย่อยจนมั่นใจว่าสมาชิกในกลุ่มทุกคนเข้าใจคำตอบ

2.5 ครูถามคำถามในประเด็นที่กำหนด โดยเรียกหมายเลขประจำตัวนักเรียนคนใดคนหนึ่งในกลุ่มตอบ

2.6 ให้คำชมเชยกลุ่มที่สมาชิกในกลุ่มสามารถตอบคำถามได้ถูกต้องมากที่สุด นักเรียนทุกคนตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำตอบที่ตนและกลุ่มร่วมกันศึกษา ชักถามทำความเข้าใจข้อคำตอบจนกระจ่างชัดเจน

3. ความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการอ่านที่ผู้อ่านนำเอาวิธีคิดอย่างมีวิจารณญาณมาใช้ในการรับสารจากการอ่านเรื่องสั้น อ่านบทหรือละครอ่านบทเพลง อ่านพระบรมราโชวาท อ่านข่าว และอ่านโฆษณา โดยใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่เน้นให้ผู้อ่านรู้จักวิเคราะห์ ตรวจสอบ จับใจความสำคัญ ตอบคำถาม แยกแยะข้อเท็จจริง แสดงความคิดเห็นและตัดสินใจว่าสิ่งที่ผู้เขียนนำเสนอมีเหตุผลน่าเชื่อถือ

หรือไม่ ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การคิดแก้ปัญหา หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการนำความรู้ ทักษะและวิธีการในการคิดแก้ปัญหาใช้ในการค้นหาคำตอบ เมื่อกำหนดสถานการณ์ที่เป็นปัญหาทางภาษาไทยให้ โดยการอ่าน คิควิเคราะห์ และสรุปประเด็นที่สอดคล้องกับปัญหา ซึ่งวัดได้จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดแก้ปัญหา เป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยประยุกต์จากทฤษฎีการแก้ปัญหาของ Weir ดังนี้

4.1 การกำหนดปัญหา หมายถึง การบอกหรืออธิบายสภาพปัญหาจากสถานการณ์หรือจากการอ่านเรื่องที่กำหนดให้

4.2 การวิเคราะห์ปัญหา หมายถึง การระบุสาเหตุของปัญหาโดยการแยกแยะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุของปัญหาได้

4.3 การเสนอวิธีการแก้ปัญหา หมายถึง การบอกวิธีการที่เหมาะสมสำหรับการนำมาใช้แก้ปัญหาที่มาจากการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

4.4 การตรวจสอบผลลัพธ์ หมายถึง การบอกหรืออภิปรายผลที่เกิดขึ้นหลังจากการใช้วิธีการแก้ปัญหว่าผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร

5. ความเชื่อมั่นในตนเอง หมายถึง คุณลักษณะในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่แสดงออกด้วยการมีจิตใจที่แน่วแน่ หนักแน่น และมั่นคง มีความมั่นใจในความสามารถของตนเอง กล้าแสดงออก กล้าเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ต่างๆ สามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งวัดได้จากแบบวัดความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 25 ข้อ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากลักษณะพฤติกรรมทางด้านความเชื่อมั่นในตนเอง 5 ประการ ดังนี้

5.1 ความมั่นคงทางจิตใจ หมายถึง การมีจิตใจหนักแน่นไม่ลังเล สามารถการควบคุมอารมณ์ให้อยู่ในสภาวะปกติ ไม่วิตกกังวลเกินไปและไม่หวั่นไหวต่อคำติชม

5.2 ความกล้า หมายถึง การที่บุคคลการกล้าพูด กล้าแสดงความสามารถของตนเอง กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าซักถามข้อสงสัย กล้าคัดค้านเมื่อถึงคราวจำเป็น กล้าเผชิญความจริง กล้ารับผิดชอบในสิ่งที่ตนทำ กล้าเป็นผู้นำ ชอบการต่อสู้แข่งขัน และไม่ประหม่าหรือไม่เคอะเขิน

5.3 การพึ่งตนเอง หมายถึง การที่บุคคลสามารถช่วยเหลือตนเอง โดยใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่ แก้ไขอุปสรรคหรือการกระทำใด ๆ ได้สำเร็จด้วยความมั่นใจในตนเอง และไม่ทำตัวให้เป็นปัญหา เป็นภาระแก่ผู้อื่นหรือหมู่คณะ

5.4 ความเป็นตัวของตัวเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความพอใจและภูมิใจในตนเอง สามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง ไม่คล้อยตามผู้อื่นโดยปราศจากการคิดไตร่ตรอง

5.5 ความสามารถในการปรับตัว หมายถึง การที่บุคคลมีความสามารถในการร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น ซบช่วยเหลือและให้ความร่วมมือกับหมู่คณะยอมรับสิ่งใหม่ ๆ มองโลกในแง่ดี และมีความรับผิดชอบ

7. แผนการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แนวทางในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหาและความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กลุ่มร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปราย โดยผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ซึ่งมีส่วนประกอบแยกส่วนเป็นสองส่วน ส่วนแรกเป็นข้อมูลเบื้องต้นประกอบด้วย ชื่อกลุ่มสาระ ระดับชั้น เรื่อง ชื่อหน่วยย่อย วันที่ใช้แผน เวลาที่ใช้สอน ส่วนที่สองรายละเอียดของแผน ประกอบด้วย มาตรฐานที่เกี่ยวข้อง มาตรฐานช่วงชั้น สาระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แผนการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีคุณภาพ
2. นักเรียนได้ฝึกทักษะตามกระบวนการ การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา และความเชื่อมั่นในตนเอง อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ
3. ได้แนวทางสำหรับครูผู้สอนภาษาไทยและผู้สนใจ ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านอย่างมีวิจารณญาณ การคิดแก้ปัญหา และความเชื่อมั่นในตนเองของนักเรียน โดยใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือแบบ NHT ประกอบกิจกรรมการอภิปราย